

Sygn. akt IV U 197/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Rafał Łatanik

Protokolant Anna Tomasz

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2017 r. w Częstochowie

sprawy M. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 17 stycznia 2017 r. Nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu M. B. (1) prawo do emerytury od dnia 14 stycznia 2017 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 197/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 stycznia 2017 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu M. B. (1) przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku nie wykazał wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie wskazano, iż za pracę w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia od 1 marca 1988 roku do 31 grudnia 1999 roku w Zakładzie (...) S.A. na stanowisku elektromontera zakładowego, ponieważ zajmowane stanowisko jest niezgodne z wykazem resortowym. Wskazano także, iż załączony wyrok z dnia 4 marca 2014 roku nie jest wiążący dla organu rentowego, który nie był stroną w/w postępowania.

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczony M. B. (1) wniósł

o zmianę zaskarżonej decyzji podnosząc, iż wyrokiem z dnia 4 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w C. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie sygn. akt VII P 816/13 ustalił, iż w okresie od 10 czerwca 1976 roku do 30 czerwca 2000 roku w (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej pracował w warunkach szczególnych. Mimo powyższego organ rentowy nie uznał powyższego wyroku, jak również przedłożonego przez niego świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Domagał się nadto zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż w okresie od 10 czerwca 1976 roku do 30 czerwca 2000 roku pracował w (...) na stanowisku elektromontera zakładowego, a praca ta wykonywana była w warunkach szczególnych zgodnie z wykazem A dział XIV, poz. 25 rozporządzenia. Do jego obowiązku należało utrzymanie ruchu zakładu, tj. wykonywanie prac konserwacyjno – remontowych przy suwnicach, silnikach i trolejach w hali odlewni żeliwa ciągłego i szarego, w hali cynkowni przy piecach elektrycznych i wannach galwanicznych, przy wymianie spiralni grzejnych, w hali wyżarzalni przy suwnicach i rozdzielniach wysokiego napięcia. Na potwierdzenie charakteru swojej pracy wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań wskazanych w sprawie świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

M. B. (1) urodził się (...).

W dniu 19 grudnia 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał staż emerytalny w wymiarze 25 lat, 3 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 14 dni okresów nieskładkowych.

W Zakładzie (...) S.A.

w B. (następnie Zakład (...) S.A.) ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 10 czerwca 1976 roku do 30 czerwca 2000 roku na stanowisku elektromontera zakładowego.

Był to zakład metalurgiczny – odlewnia żeliwa, gdzie produkowano grzejniki oraz elementy do pieców CO.

Do obowiązków ubezpieczonego jako elektromontera zakładowego należało utrzymanie w ruchu urządzeń produkcyjnych, a czynności te wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czas na wydziałach produkcyjnych, tj. odlewni, oczyszczalni żeliwa, wykańczalni i malarni. Sporadycznie ubezpieczony pracował przy naprawach sieci telefonicznej i teleinformatycznej oraz naprawach oświetlenia.

Wyrokiem z dnia 4 marca 2014 roku w sprawie sygn. akt VII P 816/13 Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. ustalił, że M. B. (1) świadczył pracę na rzecz pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w B. w okresie od 10 czerwca 1976 roku do 30 czerwca 2000 roku w szczególnych warunków, o których mowa w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze w załączniku A, dział XIV, poz. 25.

(vide: akta rentowe, akta Sądu Rejonowego w C. w sprawie sygn. akt VII P 816/13, zeznania świadków S. K. k. 31v., K. G. k. 32, J. L. k. 32-32v., Z. M. k. 32v. oraz wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony k. 33)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 1998 roku o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku Dz. U. Nr 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od dnia 1 stycznia 2013 roku wykreślony został obowiązek rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Jak stanowi art. 27 powyższej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl zaś art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach

o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa wyżej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem art. 32 ust. 4a (art. 32 ust. 4). Art. 32 ust. 4a utracił moc z dniem 24 czerwca 2004 roku na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530), z powodu niezgodności z art. 2 i 32 Konstytucji RP. Co należy rozumieć przez przepisy dotychczasowe zostało wyjaśnione w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243). Według Sądu Najwyższego przez „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć niektóre normy rozporządzenia, jednakże nie całość przepisów rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §1 ust. 1 wyżej wskazanego aktu prawnego rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalali w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy te, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w

szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 wyżej powołanego rozporządzenia).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia, zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego nie należą do „przepisów dotychczasowych”, bowiem nie normują materii wskazanej w art. 32 ust. 4 powołanej ustawy, czyli nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Stanowisko Sądu Najwyższego znalazło również potwierdzenie w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§3 rozporządzenia). Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§4 powołanego wyżej rozporządzenia).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony wykazał wymagany okres zatrudnienia. Spornym zaś jest, czy M. B. (1) przepracował na ten dzień 15 lat w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w celu wykazania brakującego okresu pracy w warunkach szczególnych przedłożył świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez Zakład (...) z B. z adnotacją o wykonywaniu w okresie od 1 marca 1988 roku do 31 grudnia 1991 roku pracy wymienionej w wykazie A, dział XIV, poz. 25 pkt 1 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego będąc zatrudnionym na stanowisku elektromontera zakładowego. Załączył nadto odpis wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 4 marca 2014 roku w sprawie sygn. akt VII P 816/13 ustalający, iż w (...) Spółce Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w B. w okresie od 10 czerwca 1976 roku do 30 czerwca 2000 roku pracował w szczególnych warunkach, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w załączniku A dział XIV, poz. 25.

Organ rentowy odmówił uwzględnienia okresu zatrudnienia wskazane w świadectwie pracy w szczególnych warunkach, z uwagi na niezgodność zajmowanego stanowiska z resortowym wykazem stanowisk. Nie uznano także przedłożonego wyroku sądu wskazując, iż nie wiąże on organu rentowego, albowiem nie był on stroną tego postępowania.

Okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego, przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku - III UZP 5/85 LEX nr 14635, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku - III UZP48/84LEX nr 14630 uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku - III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną. „W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W konsekwencji, przedmiotem wykładni są wyłącznie przepisy ustawy i wydane na jej podstawie akty wykonawcze [...]. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "praca w szczególnych warunkach" przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach "A" i "B" do rozporządzenia z 7.II.1983 r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego, w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.” (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 III RN 25/99 T. Bińczyckiej-Majewskiej OSP 2002/4/48 t. 2).

Zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Ze zgromadzonego w sprawie postępowania dowodowego, w tym zwłaszcza z zeznań świadków jednoznacznie wynika, iż ubezpieczony w całym okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w B. wykonywał wyłącznie prace polegające na utrzymaniu w ruchu urządzeń produkcyjnych. W szczególności odpowiadał on za stan maszyn pod kątem elektrycznym. Do jego obowiązków należały prace polegające na wykonywaniu remontów, bieżących napraw oraz konserwacji suwnic, silników, pieców elektrycznych, wanien galwanicznych, spirali grzejnych oraz urządzeń służących do przewozu żeliwa czy czyszczenia żeliwnych komponentów. Wszystkie te czynności wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu na wydziałach produkcyjnych, głównie odlewni, gdzie wykonywanych było około 90% wszystkich remontów. Ponadto ubezpieczony pracował na pozostałych wydziałach produkcyjnych, tj. oczyszczalni, ocynkowani, galwanizerni, malarni. Z uwagi zaś na rodzaj i wielkość remontowych urządzeń prace te zasadniczo wykonywane były na wydziałach, bezpośrednio przy maszynach. Jedynie niewielka część, drobnych napraw wykonywana była w warsztacie, który stanowił integralną część wydziału odlewni. Ponadto ubezpieczony pracował także przy remontach linii telefonicznej, jednakże zasadniczo prace te polegały na wymianie okablowania, a czynności te wykonywane były wyłącznie na wydziałach produkcyjnych. Sporadycznie elektromonterzy kierowani byli do prac przy wymianie oświetlenia, jednakże sytuacje te z uwagi na dużą liczbę elektromonterów zdarzały się wyjątkowo i stanowiły niewielki ułamek wszystkich wykonywanych przez elektromonterów prac. Charakter pracy ubezpieczonego stanowczo potwierdzili także powołani w sprawie świadkowie. I tak S. K. oraz J. L., którzy pracowali wspólnie z odwołującym na tym samym stanowisku wskazali, iż do ich obowiązków należały prace polegające na utrzymaniu w ruchu urządzeń produkcyjnych. W szczególności zajmowali się naprawami elektrycznymi głównie pieców, suwnic, instalacji elektrycznych, a czynności te wykonywane były wyłącznie na wydziałach produkcyjnych. Jak bowiem wyjaśnił J. L. w warsztacie pracowało się sporadycznie, głównie przechowywane były tam narzędzie, ewentualnie wykonywano drobne naprawy jak nawiercenie otworów. Przyznał on również, iż mimo że przez cały okres zatrudnienia wykonywał te same prace zakład pracy jedynie za część tego okresu wystawił mu świadectwo pracy w szczególnych warunkach. Dopiero w wyniku jego interwencji poprawiono mu świadectwo pracy, w oparciu o które organ rentowy następnie przyznał mu wcześniejszą emeryturę. Fakt wykonywania przez ubezpieczonego prac w szczególnych warunkach potwierdził także K. G., który ma przyznaną emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Stanowczo przyznał on, iż odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracował na wydziałach produkcyjnych przy utrzymaniu ruchu. Jedynie sporadycznie wykonywał, jak wszyscy elektrycy, drobne prace na terenie biurowca związane zasadniczo z wymianą żarówki. Także Z. M. ówczesny przełożony M. B. (1) zeznał, iż ubezpieczony pracował przy urządzeniach elektrycznych na wydziałach produkcyjnych, tj. odlewnia, oczyszczalnia, ocynkowania, galwanizernia oraz malarnia. Jedynie w razie potrzeb mógł pracować przy wymianie oświetlenia, jednakże takich prac było niewiele. Przyznał on także, iż w zakładzie był problem z uzyskaniem świadectw pracy

w szczególnych warunkach, albowiem w okresie zatrudnienia pracodawca żeby zejść z kosztów w angażach wpisywał często stanowiska niezgodne z faktycznie wykonywaną pracą.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie, albowiem wykazał on, iż w Zakładzie (...) w B. w okresie od 10 czerwca 1976 roku do 30 czerwca 2000 roku jako elektromonter zakładowy wykonywał on stale

i w pełnym wymiarze czasu prace polegające na bieżąca konserwacji agregatów

i urządzeń oraz pracach budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, tj. prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz.25

w związku z wykazem A, dział III, poz. 22, 23 i 43 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze i dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zm.)